

Prekentekest: Jes 57,15-21

Så sier han som er høyt opphøyet,
som troner evig og heter Den Hellige:

I det høye og hellige bor jeg
og hos den som er knust og nedbøyd i ånden.

Jeg vil vekke de nedbøydets ånd til liv
og gjøre de knustes hjerter levende.

For jeg vil ikke evig føre klagemål
og ikke alltid være harm.

Ellers ville deres ånd miste sin kraft
for mitt åsyn,
deres livsånde som jeg har skapt.

Fordi Israel hadde slikt syndig begjær,
ble jeg harm og slo dem;
så skjulte jeg meg i min vrede.

Men de vendte seg bort
og gikk på den vei de selv ville.

Jeg så hvordan de gikk fram,
men nå vil jeg lege og lede dem
og trøste dem fullt og helt.

Og dem som sørget over dem,
vil jeg gi lovsang på leppen.

Så gir jeg fred til den som er nær,
og fred til den som er langt borte.
Jeg vil lege dem, sier Herren.

Men de gudløse ligner det opprørte hav,
som aldri kan falle til ro,

og bølgene rører opp mudder og gjørme.
De gudløse har ingen fred, sier Herren.

Slik lyder Herrens ord.

«Trøst, ja, trøst mitt folk!» Jes 40,1. Slik begynner trøsteboka i Det gamle testamente. Prekentekestens vi nettopp leste, er hentet fra denne delen av Jesaja-boka som kalles trøsteboka. Trøsteboka kalles den fordi den inneholder Guds trøst til jødefolket. De var i fangenskap i Babylon fra 587 til 538 f.Kr. Deportasjonen til Babylon var Guds straff over folket fordi de hadde falt fra og vært utro mot Gud. Men folket viste seg å være uforbederlig. Frafallet fortsatte også under eksilet.

Lederne i folket, de en skulle forvente mest av, forsømte sitt ansvar overfor fellesskapet og tenkte mest på egen vinning. I folket gav sviktende moral seg utslag i

en sterk trang til heller å nyte livet enn å yte noe i livet. I religiøs sammenheng hadde de rituelle samleier, og barn ble ofret til avguder og drept, og de drev gjøn med og spottet de som trodde på Israels Gud. Gjennom alt dette og mer til ble Gud vanæret og hånet på det groveste.

Likevel lot Gud profeten skrive trøsteboka. Til tross for folkets frafall skulle de en dag få sin frihet tilbake og vende hjem til sitt eget land. Herren sa: «For jeg vil ikke evig føre klagemål og ikke alltid være harm.» Gud ville vise sin nåde. Slik er Gud.

Selv om det er stor avstand i tid mellom Jesajas dager og våre, så tror jeg den tiden vi lever i har en del til felles med tiden som beskrives hos Jesaja. Folkereligiøsiteten var annerledes, men frafallet fra Gud var der i forhold til de samme budene. Den gang som nå var det viktige for mange å ikke skille seg ut fra flertallet, å være som alle andre. Normen blir å leve like sømmelig og like bra som folk flest. Slik var det på profetens tid, slik var det for tretti år siden, og slik er det vel også i dag.

Å leve som folk flest kunne den dag i dag ha vært en god leveregel, hadde det ikke vært for én ting; folkemoralen, det som folk flest mener er rett og riktig, det er ikke lenger i samme grad som for tretti år siden styrt av Guds vilje, nedfelt i Bibelen. Bibelen har for mange blitt en lukket bok, knapt nok synlig i bokhylla, og for mange kun et minne om besteforeldrenes tro på Gud i fordums tid. Imens har folk i alle generasjoner fått nye holdninger til rett moral og livsførsel.

– Men de ti bud vil vi gjerne bygge vårt samfunn på, sier mange. – Budene gjenspeiler jo en allmenn god moral som alle kan enes om. Det som ikke sies, er at kun få kan budene, og kunne de dem, ville mange trolig være sterkt imot enkelte av budenes innhold. Det femte bud, «du skal ikke slå i hjel», støter an mot abortloven som faktisk tillater drap. Det sjette bud, «du skal ikke bryte ekteskapet», støter an mot vår tids liberalitet i samlivsspørsmål. Det første bud, «du skal ikke ha andre guder enn meg», støter an mot vår tids pluralisme på livssynsmarkedet og viljen til selv å skulle bestemme over våre liv.

Vil vi virkelig i 1998 bygge vårt samfunn og våre liv på de kristne grunnverdiene? Hva gjør vi så når kartet ikke lenger stemmer med terrenget? Skal vi endre kartet, eller skal vi kanskje endre terrenget? Mange forsøker å endre Bibelens ord til å passe bedre inn i vår tid. Det som ikke harmonerer med folkemoralen settes det parentes rundt, eller omtolkes. Vi blir fort historieløse. Man glemmer at historien gjentar seg, at vår tids frafall fra Gud ikke er unikt i historisk sammenheng. Da Det nye testamentet ble skrevet i romertidens samfunn opplevde man de samme brytningene i forhold til tro og etikk, men bare i enda sterkere grad enn nå. I praksis har nok en hver tid vist seg å ha sine fristelser til frafall.

Hva kan vi så lære av historien? Frafallet i moral og gudsdyrkelse var stort også i de gamle profeters tid. Samtidig var det mange allerede på denne tiden som ville tilpasse Guds ord og gjøre det mildere. Faktisk var det til tider et stort, stort flertall av såkalte profeter og religiøse ledere som tilpasset Guds ord til datidens moral. Man snakker om hele laug av slike profeter.

De ble kalt lykkeprofeter alle disse som forkynte fred og ingen fare. De lot være å advare folk og styresmakter mot å bryte Guds vilje. Men hva hendte? Lot Gud sitt budskap endre i pakt med tidens strømninger og meningsmålinger? Nei, Gud straffet folket for frafallet. De profetene som var tro mot Gud forkynte Guds dom over folket. Disse profetene ble kalt domsprofeter, og de ble svært upopulære på grunn av det budskapet de fikk å forkynte. De forkynte advarsel og dom, mens alle de andre forkynte fred og ingen fare.

Profeten Jeremia beskrev situasjonen slik med et ord fra Herren: «Alle sammen, små og store, søker urett vinning. Profeter og prester farer alle med svik. Lettvint vil de lege skaden i mitt folk når de sier: 'Fred, fred!' - Og så er det ingen fred.» Jer 6,13f. Det gikk som Gud hadde talt gjennom de ekte profetene. Nordriket i Israel gikk under i 722 f.Kr. og sydriket med Jerusalem falt i 587 f.Kr.

De falske profeters medisin er ikke verd å foreskrive, heller ikke i dag. De ville endre Gud, eller i det minste gjøre ham mildere og mindre farlig, mer i pakt med tiden. Historien har vist at Gud ikke lar seg manipulere. Hans ord står fast gjennom skiftende tider. «De gudløse ligner det opprørte hav, som aldri kan falle til ro, og bølgene rører opp mudder og gjørme. De gudløse har ingen fred,» sier Herren.

Er dette harde ord? Alvorlige ord? Men også sanne ord. Jeg så et TV program om forskning på uvær. Når sterke stormer og tornadoer var i anmarsj, fløy forskere med fly gjennom uværet med masse måleinstrumenter i flyet. Etter hvert som de kom inn imot uværet, ristet og slet det voldsomt i flyet, mer og mer jo lengre inn man kom. Det var faktisk så voldsomt at de fra tid til annen var redd for at flyet kunne falle fra hverandre.

Da tenkte jeg. På en liknende måte oppleves det jo for mange å nærme seg Gud. Det foregår en kamp i mennesket, et fryktelig uvær som sliter og river deg nesten sund. Dessverre gir mange opp og søker minste motstands vei ut av uværet før en faller sammen. De vender tilbake samme vei som de kom, og holder seg siden på trygg avstand fra kirke og menighetsliv.

Det de ikke vet, men som uværsforskerne har erfart, er at i sentrum av det voldsomme, sterke og skremmende, der er det stille, ikke et vindpust. Det var fasinerende å se på TV hvor fredelig det var i sentrum av stormen. Sol, blå himmel og vindstille. Urolig og stormfullt ble det først da flyet var på vei ut fra sentrum igjen.

Så sier Herren i dagens tekst: «Så gir jeg fred til den som er nær, og fred til den som er langt borte.» Gud ønsker å nå hvert menneske med sin fred, enten man er nær, eller man er langt borte.

Gud lar seg ikke manipulere, Gud lar ikke sin vilje og sine bud endre eller omtolke, men Gud viser i dag sin nåde til angrende syndere for Jesu skyld. For mennesker som opplever stormen rase, og kanskje også at det er vondt å være i kirke og på kristelige møter: Gi ikke opp, i sentrum er det fred! Hos Gud er det fred å få for slitne og urolige syndere. Alle som lever med Gud kan bevitne det. Mange som har nærmet seg Gud fra utsiden har opplevd det slik at da de nærmet seg Gud stormet det

voldsomt, det var så mye som ville holde tilbake og binde, det var så mye som holdt igjen i en selv. Men så skapte Gud en fred i hjertet, en fred av en annen verden. Slik er Gud fredens Gud.

«Så sier han som er høyt opphøyet, som troner evig og heter Den Hellige: I det høye og hellige bor jeg og hos den som er knust og nedbøyd i ånden. Jeg vil vekke de nedbøydes ånd til liv og gjøre de knustes hjerter levende.»

I dag kunngjør Gud sine adresser. I det høye og hellige, er ingen overraskelse. Han som har skapt alt, må også trone høyt over det skapte. Han bor i et lys som ingen kan komme til, står det skrevet. (1Tim 6,16) Gud hadde vært utilgjengelig for alle og enhver, hadde det ikke vært for hans andre adresse. Gud oppgir sin andre adresse hos den som er knust og nedbøyd i ånden. «Et hjerte som er brutt og knust, ringeakter du ikke, Gud,» står det i Salme 51.

Knust og nedbøyd i ånden. Den som har det slik må ha gått gjennom et voldsomt uvær. Knust og nedbøyd, brutt og knust. Slik er møtet med den hellige Gud. Men den som møter Gud slik, møter også en nådig Gud for Jesu skyld. «Det er disse jeg ser nådig til,» sier Herren i Jesaja 66; «de hjelpeløse som kjenner seg knust og som skjelver for mitt ord.»

Flere hundre år etter profeten Jesajas tid, lød det englesang over Betlehems-markene. En engleskare gav seg til å synge om han som bor i det høyeste, og om den freden han gir til dem som har hans velbehag. Han tok inn i enkle kår den natta. Han tar inn i enkle kår i dag. Han møter angrende syndere. Han møter den som er liten og ydmyk i seg selv. I dag innbyr han til å ta imot sitt legeme og blod ved nattverdbordet. Han ofret det på korset som en soning for din og alle menneskers synd. I dag møter han også tre små barn. I dåpen gjør han dem til Guds barn og tar dem inn i sin troende menighet.

«For Herren vil vekke de nedbøydes ånd til liv og gjøre de knustes hjerter levende.» I dag har han kunngjort sin adresse.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.